

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

////////

ILMIY JURNAL

////////

ICJ JOURNALS
MASTER LIST

ISSN

INTERNATIONAL
JOURNAL
OF
SCIENCE
AND
TECHNOLOGY
INTERNATIONAL CENTER

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

2-JILD, 3-TO'PLAM
2025

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Google Scholar digital object
identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

**STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA
NORMATIV BAZA****Rayimjonov Muxammdqodir Sodiqjon o'g'li**

Farg'ona davlat universiteti magistranti

Telefon raqam: +998-99-222-66-65

E-mail: muhammadqodirraumjonv@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada startap ekotizimini rivojlantirishda davlat siyosati, qonunchilik asoslari hamda normativ-huquqiy mexanizmlarning o'рни tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasida innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan dasturlar, imtiyozlar va amaldagi qonunlar tahlil etilib, ularni yanada takomillashtirish bo'yicha takliflar ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: startap, innovatsiya, ekotizim, davlat siyosati, normativ baza, texnopark, tadbirkorlik, investitsiya.

Kirish. Bugungi globallashuv jarayonida iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshlikning asosiy omili innovatsiyadir. Shu boisdan, startap ekotizimini shakllantirish masalasi ko'plab mamlakatlar, jumladan O'zbekiston uchun ham ustuvor yo'nalishlardan biriga aylangan. Startaplar nafaqat yangi ish o'rinlarini yaratadi, balki zamonaviy texnologiyalarni amaliyotga joriy etish, eksport salohiyatini oshirish va iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishiga hissa qo'shadi. Startap ekotizimining muvaffaqiyatli shakllanishi esa, avvalo, davlat siyosati va normativ-huquqiy bazaning puxta ishlab chiqilganligiga bog'liq. Shu sababli, innovatsion faoliyatni tartibga soluvchi qonunlar va davlat dasturlarining samarali ishlashi bugungi kunda muhim masalalardan biridir.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning "Innovatsion rivojlanish strategiyasi – 2030" qarori startaplar va innovatsion faoliyatni rivojlantirishning davlat siyosati yo'nalishlarini belgilaydi. Innovatsion rivojlanish vazirligi va IT Park tomonidan nashr etilgan hisobotlar mamlakat startap ekotizimining joriy holati, moliyaviy va infratuzilmaviy imkoniyatlarini yoritadi. OECD (2021) va World Bank (2020) tadqiqotlari innovatsion ekotizimlarni rivojlantirishdagi davlat va xususiy sektor hamkorligi, vechur kapital tizimi va startaplarni xalqaro bozorga tayyorlash tajribasini taqdim etdi.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqot jarayonida huquqiy hujjatlar tahlili, ekspert baholash, komparativ tahlil va statistik tahlil usullaridan foydalanildi.

Asosiy qism.

Davlat siyosatining startap ekotizimidagi o'рни O'zbekistonning startap ekotizimini rivojlantirishdagi davlat siyosati ko'p qirrali va strategik yo'nalishlarga asoslangan. Davlat innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish

uchun qonunchilikni doimiy takomillashtirib, startaplar uchun qulay huquqiy muhit yaratishga intilmoqda. “Innovatsion rivojlanish strategiyasi – 2030” va “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi Qonunlar startaplarni moliyaviy, huquqiy va infratuzilmaviy jihatdan qo‘llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Davlat siyosatining muhim jihati — yoshlarni innovatsion fikrlashga jalb qilish. Talabalar va yosh tadbirkorlar uchun startap markazlari, akseleratorlar va inkubatorlar tashkil etilgan. Bu markazlar yoshlar g‘oyalarini amaliy loyihaga aylantirishga, investorlarga taqdim etishga va bozorni sinashga imkon beradi. Shu bilan birga, davlatning moliyaviy qo‘llab-quvvatlashi (grantlar, subsidiyalar, imtiyozli kreditlar) startaplarning tez rivojlanishiga xizmat qiladi. Normativ-huquqiy bazaning ahamiyati Startaplar uchun puxta normativ-huquqiy bazaning mavjudligi muhim shart hisoblanadi. Qonunlar startaplarni ro‘yxatdan o‘tkazish, intellektual mulkni himoya qilish, soliq va moliyaviy huquqlarini tartibga soladi. Shu bilan birga, “Davlat-xususiy sheriklik to‘g‘risida”gi Qonun innovatsion loyihalarga xususiy sarmoyalarni jalb etish mexanizmini yaratadi. Biroq amaliyotda ayrim kamchiliklar mavjud: startaplar uchun soddalashtirilgan ro‘yxatga olish tizimi yetarli darajada ishlamaydi, ventur kapital bozorining rivojlanishi sust, va intellektual mulkni himoya qilish jarayoni murakkab. Shu sababli normativ-huquqiy mexanizmlarni yanada takomillashtirish zarur, xususan: soddalashtirilgan ro‘yxatdan o‘tish, ventur kapitalni rag‘batlantirish va startaplar uchun soliq imtiyozlarini kengaytirish. Davlat dasturlari va infratuzilmaviy qo‘llab-quvvatlash O‘zbekistonda startaplarni qo‘llab-quvvatlash uchun bir qator davlat dasturlari mavjud: “Yoshlar startapi”, “Startup Initiatives”, “Innovatsion g‘oyalar tanlovi”. Ushbu dasturlar orqali startaplar moliyalashtiriladi va xalqaro hamkorlik imkoniyatlariga ega bo‘ladi. Shuningdek, IT Park, Yashnobod texnoparki va InnoCamp kabi infratuzilmaviy platformalar startaplar uchun zarur bo‘lgan ofis, laboratoriya va mentorlik xizmatlarini taqdim etadi. Bu platformalar startaplarni global bozorga tayyorlash va tajriba almashish imkonini yaratadi. Moliyaviy va investitsion mexanizmlar. Moliyaviy jihatdan startaplarni qo‘llab-quvvatlash uchun grantlar, subsidiyalar, akselerator dasturlari va imtiyozli kreditlar joriy etilgan. Ventur investitsiyalar esa hali rivojlanayotgan bo‘lib, davlat ularni rag‘batlantirishga qaratilgan mexanizmlar yaratmoqda. Shu bilan birga, xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik (Jahon banki, UNDP, OECD) startaplar uchun qo‘shimcha moliyaviy va bilim resurslarini taqdim etadi. Kadrlar tayyorlash va startap madaniyati Oliy ta’lim muassasalari va maxsus startap markazlari kadrlar tayyorlash va startap madaniyatini rivojlantirish uchun faol ishlamoqda. Talabalar real loyihalarda ishlash, investorlar bilan muzokara qilish va bozor talablarini o‘rganish imkoniyatiga ega. Bu esa innovatsion ekotizimning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar. Tadqiqot davomida O‘zbekiston startap ekotizimi va davlat siyosati samaradorligi quyidagi mezonlar bo‘yicha tahlil qilindi:

1. Startaplar soni va o'sish sur'ati (2018–2024)
2. Startaplar uchun grantlar va moliyaviy qo'llab-quvvatlash hajmi
3. Inkubator va akseleratorlar faoliyati samaradorligi
4. Startaplarni ro'yxatdan o'tkazish jarayonining soddaligi

1-jadval

Startap ekotizimi ko'rsatkichlari

Yil	Ro'yxatga olingan startaplar soni	Davlat grantlari soni	Akselatorga qabul qilingan startaplar soni	O'rtacha moliyaviy qo'llab quvvatlash (mln so'm)
2018	45	12	10	15
2019	62	18	15	18
2020	78	25	20	22
2021	95	30	25	25
2022	120	35	32	28
2023	150	40	40	32
2024	180	50	50	35

2018–2024 yillar oralig'ida O'zbekiston startap ekotizimi barqaror o'sish sur'atini ko'rsatdi. Ro'yxatga olingan startaplar soni 45 tadan 180 taga yetib, 4 baravar oshdi. Shu davrda davlat grantlari va inkubator/akseleratorlar orqali qo'llab-quvvatlash hajmi ham sezilarli darajada oshdi. O'rtacha moliyaviy qo'llab-quvvatlash esa 15 mln so'mdan 35 mln so'mga yetib, startaplarning loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytirdi.

Bu o'sish startaplar faoliyatiga qulay muhit yaratish, davlat siyosati va normativ baza samaradorligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, moliyaviy resurslar va venchur kapital hajmi xalqaro standartlar bilan solishtirganda hali rivojlanish imkoniyatiga ega. Umumiy xulosa shuki, davlat siyosati va qo'llab-quvvatlovchi infratuzilmalar startap ekotizimini barqaror rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Xulosa va takliflar. Startap ekotizimini rivojlantirish — bu nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ega jarayon. Innovatsion g'oyalar va texnologiyalarni amalga oshirish orqali yangi ish o'rinlari yaratiladi, yosh tadbirkorlarning salohiyati oshadi, hamda mamlakatning raqobatbardoshligi kuchayadi. Shu nuqtai nazardan, davlat siyosati va normativ-huquqiy baza startap ekotizimining poydevorini tashkil etadi. Agar normativ-huquqiy mexanizmlar yanada mukammal ishlasa, O'zbekiston innovatsion iqtisodiyot sari ishonchli qadam tashlaydi. Bu jarayonda soddalashtirilgan ro'yxatga olish, soliq imtiyozlari, grant va subsidiyalar tizimini kengaytirish kabi choralar samarali bo'ladi. Shu bilan birga, startaplarni rivojlantirishda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash eng muhim shartdir. Xususiy investorlar, venchur kapital fondlari va xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik startaplarni moliyaviy va tajriba jihatidan qo'llab-quvvatlaydi.

Yuqoridagi xulosalar asosida quyidagi takliflar beriladi:

1. Normativ-huquqiy soddalashtirish: Startaplarni ro'yxatdan o'tkazish, intellektual mulkni himoya qilish va grant olish jarayonlarini soddalashtirish.
2. Moliyaviy rag'batlantirish: Grantlar, subsidiyalar va imtiyozli kreditlarni kengaytirish, xususiyl investorlarni jalb qilish uchun qo'shimcha soliq va imtiyoz tizimini joriy etish.
3. Infratuzilmani rivojlantirish: Inkubatorlar, akseleratorlar va innovatsion markazlar sonini oshirish, ularni startaplar ehtiyojlariga moslashtirish.
4. Kadrlar tayyorlash: Universitet va ilmiy-tadqiqot muassasalarida tadbirkorlik va startap yo'nalishlarini kengaytirish, yoshlarni innovatsion faoliyatga jalb etish.
5. Xalqaro hamkorlik: Startaplarni global bozorga tayyorlash, xalqaro mentorlik va grant dasturlari orqali tajriba almashish imkoniyatlarini kengaytirish. Umuman olganda, startap ekotizimi faqat iqtisodiy o'sish manbai emas, balki ijtimoiyl barqarorlik va ilmiy-texnologik taraqqiyotning muhim omili hisoblanadi. Shu sababli davlat, xususiyl sektor va ilmiy muassasalar o'rtasidagi uyg'unlik hamda normativ-huquqiy bazaning takomillashuvi mamlakatning innovatsion iqtisodiyot sari ishonchli qadam tashlashiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning "Innovatsion rivojlanish strategiyasi – 2030" to'g'risidagi farmoni. — Toshkent, 2022-yil.
2. "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonun. — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 2021-yil 24-iyun, №O'RQ-699.
3. "Davlat-xususiyl sheriklik to'g'risida"gi Qonun. — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 2019-yil 10-may, №O'RQ-537.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlar startap tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. — Toshkent, 2020-yil 15-iyun.
5. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi. — Rasmiy veb-sayt: <https://mininnovation.uz>
6. IT Park Uzbekistan. "Startap ekotizimini rivojlantirish bo'yicha yillik hisobot". — Toshkent, 2024-yil.
7. OECD. "Public-Private Partnerships for Innovation: Lessons from International Experience." — Paris, 2021.
8. World Bank. "Developing Innovation Ecosystems in Emerging Economies." — Washington D.C., 2020.
9. Bekmurodov A. "Innovatsion iqtisodiyot va startap ekotizimining shakllanishi" // Iqtisodiyot va innovatsiya jurnali, 2023, №4.
10. Karimov N. "Startaplarni qo'llab-quvvatlashda davlat siyosatining o'rni" // O'zbekiston iqtisodiyoti ilmiy jurnali, 2022, №2.